

УДК 811.163.6'276.4-053.81:001.8''19/20''
811.163.6'276.4-053.81:[81'27+81'37]
811.163.6'276.4:811.163.6'374

Domen Krvina*

(ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana)

Andreja Žele**

(Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani)

ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, Ljubljana)

O NEOLOGIZMIH V SLOVENŠČINI: SPLOŠNA JEZIKOVNA RABA S POUĐARKOM NA RABI MLADIH¹

Новоречје, 2023, бр. 9.

Prispevek bo predstavil tipe neologizmov v slovenskem jeziku. Predstavljeni bodo novi izrazi oz. poimenovanja, ki v naš prostor vnašajo nove vsebine in z uporabo tudi nove pomene. Z vidika socialno-funkcijske zastopanosti teh novih leksemov se pojavlja tudi vprašanje njihove ustrezne obravnave v slovarjih. Glavni gradivni viri so *Sprotni slovar slovenskega jezika*, razprave o slovenskih sociolektih in aktualne ankete med mladimi.

Ključne besede: slengizmi, žargonizmi, pogovorni jezik, slovarji, (ne)referenčni korpusi.

0. Uvod

V prispevku smo se gradivo omejili na aktualne vire, z vidika dosedanjih opažanj in ugotovitev pa na nekaj relevantnih virov iz različnih obdobij nekaj zadnjih desetletij. Raziskav in razprav, ki obravnavajo ali vključujejo tudi sleng, ni ravno veliko. S časovno-razvojnega vidika so uporabne in primerjalno dragocene obravnave Velimirja Gjurina, vidik aktualnih gradivnih virov zastopata korpusa Gigafida 2.0 in korpus Trendi, dragocena vzporednica je rastoči seznam neologizmov Razvezani jezik (Najnovejša gesla - Razvezani Jezik). Z leksikografskega vidika lahko novonastajajočo leksiko in zlasti njene pomenotvorne zmožnosti spremljamo v rastočem slovarju *Sprotni slovar slovenskega*

---

* domen.krvina@zrc-sazu.si. ORCID: 0000-0002-2276-1156

** andreja.zele@ff.uni-lj.si. ORCID: 0000-0002-6477-2590

¹ Prispevek je nastal v okviru programa P6-0038 Slovenski jezik v sinhronem in diahronem razvoju, ki ga financira ARIS.

jezika (Krvina 2014–). Mladostniški sleng oz. govorico mladih, tudi z vidika vpetosti v pokrajinske govore, obravnavajo diplomska dela na različnih stopnjah akademskega izobraževanja (Dagmar Sekotová 2011; Maša Rolih 2017).

1. Neologizmi v govorici mladih: umestitev mladostniškega slenga

Zamejitev neologizmov na govor mladih lahko socialnozvrstno opredeljujemo kot generacijski sleng. Tudi sicer je sleng vezan zlasti na govorico mlajše generacije. Ščasoma pa se na vsakokratno obdobje vezan mladostniški sleng razširi v časovno obstojnejši splošni sleng, ki ščasoma prehaja v še splošnejšo pogovornost kot prevladujočo lastnost določene jezikovne rabe. In tako dobimo kronološko triado mladostniški sleng – splošni sleng – pogovorni jezik. Podajmo nekaj zgledov iz *Sprotnega slovarja*: **mladostniški sleng**: *bestič, bestička, bestica, fejmič, fejmička, nadkul, prcati*; **splošni sleng** (kot posledica intenzivne spletne komunikacije): *bajk, hejter, hejterka, hejtati, hejtanje, komp 'komjuter', psihič*; **pogovorna raba**: *čorav, lutati, lutanje, kontrolfrik, lajkati, lajkanje, polajkati* (slednja imata že ustaljene nevtralne sinonime *všečkati, všečanje*), *psihirati, napsihirati, napsihiran, najedati* 'vulg. 1. zajebavati, 2. bremeniti' ipd. Del splošnopogovorne leksike so ščasoma postali tudi nekdaj slengovski izrazi kot npr. *car, carski, carsko, pandur, valda* ipd.

The image shows a screenshot of the Slovenian Sprotni dictionary website. At the top, there is a search bar with the word 'nadkul' entered. Below the search bar, the page displays the entry for 'nadkul'. The entry includes the word in its base form, its phonetic transcription [nâtkúl], and its part of speech (pridevnik). It also lists related forms like 'Prikaži oblike'. The main definition is: '1. slengovsko ki vzbuja veliko navdušenje, občudovanje, je zelo dober, odličen'. It provides context: 'Je kul in ima nadkul potencial. Zimski večeri in sneženje so itak nadkul kombinacija. Sošolci v moji generaciji so nadkul, edino sošolk je bolj malo.' There is a sub-entry '1.1 povedkovnik, slengovsko veliko navdušenje, občudovanje vzbujajoče, zelo dobro, odlično' with the example: 'Super nadkul je bilo, prav vsak trenutek mi je bil všeč. Sedim na balkonu in gledam nevihto nad Italijo. Nadkul.' At the bottom of the page, there is a copyright notice: '© ISJFR ZRC SAZU • Izdelava strani: Amebis • Oblikovanje: Hruška'.

Slika 1: *nadkul* kot primer mladostniškega slenga

Fran > Sprotni

Samostojni izpis sestavka

[Pomen](#) [Stalne zveze](#) [Frazeologija](#) [Oblike](#) [Etimologija](#) [Predlagaj ustreznico](#)

---

kômp Vnos: 2022
samostalnik moškega spola
 IZGOVOR: [kômp] [0]

Pomen

---

pogovorno
računalnik
 Vsak večer sem si na mizici pred šotorom lepo priklupil **komp**.
 Sin je zaplenil najboljši **komp** v družini in se skrli za obzidje svoje sobe.
 Ves dan visiš na **komp**u ali pa posedaš pred televizijo in zvezka sploh ne pogledaš.

Oblike

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
IMENOVALNIK	komp	kompa	kompi
RODILNIK	kompa	kompov	kompov
DAJALNIK	komp <u>u</u>	kompom <u>a</u>	kompom

Slika 2: *komp* kot primer splošnega slenga

Fran > Sprotni

Samostojni izpis sestavka

[Pomen](#) [Stalne zveze](#) [Frazeologija](#) [Oblike](#) [Etimologija](#) [Predlagaj ustreznico](#)

---

napsihirati Vnos: 2019
dovršni glagol
 IZGOVOR: [napsihirati] [1]

Pomen

---

1. pogovorno
povzročiti komu duševno neugodje, nemir z vztrajnim nadlegovanjem s svojimi zahtevami, pričakanjmi, stališči
 Sploh si ne znam predstavljati, da bi hčeri tako **napsihirala** z ocenami, da bi ju bilo smrtno strah priti domov, ker bi dobili npr. 3.
 Ker je bil rojen kot zahiranček, so me **napsihirali** s hranjenjem obvezno na tri ure.

1.1 v obliki **napsihirati se**, pogovorno
s takim ali podobnim ravnanjem povzročiti duševno neugodje, nemir sebi
 Skušala sem **se** najbolj **napsihirati**, da bo vse v redu, obenem pa bila tudi malo skeptična.
 Zdravnik mi je razložil, da imam samo cistico. Najbolje **se** je pregledovati in ne **napsihirati**.

1.2 pogovorno
povzročiti duševno neugodje, nemir sploh
 Moram priznati, da me je diagnoza nekoliko **napsihirala**. Ko sem na internetu bral o boleznih, mi je postajalo kar slabo.
 Nasilje res slabo prenašam, ker se preveč vživim in me čisto **napsihira**.

Slika 3: *napsihirati* kot primer že pogovorne rabe (iz splošnega slenga)

1.1 Opredelitev slenga

Sleng je neformalna varianta občevalnega jezika, ki jo označuje posebna leksika bodisi iz novih izrazov ali pa iz starih z novim ali prenesenim pomenom. Za to zvrst je značilna zlasti ekspresivnost, pogosto tudi afektiranost. Smisel uporabe slenga je želja povedati kaj na nov in nekonvencionalen način (zato je veliko sinonimnih slengizmov). Sleng živi zlasti v skupinah – odrasel uporabnik jezika navadno govori v slengu le takrat, kadar komunicira s sočlani določene skupine.

Z intenzivnejšo povezavo slenga zlasti z nižje pogovornim jezikom je povezana je tudi ekspresivnost. To kaže, da je za splošni sleng časovna obstojnost sprva v ožjih, potem v čedalje širših skupinah bistvenega pomena. Pri slovarskem označevanju, npr. v *Sprotnem slovarju*, se z vidika opozarjanja na daljšo obstojnost tovrstne leksike zato v večini primerov zdi bolj smiselna uporaba oznake *pogovorno* kot pa *slengovsko* – ta je rezervirana zlasti za sleng v ožjem pomenu, tj. za mladostniški sleng.

Glede na strategijo označevanja v *Sprotnem slovarju* se širše rabljeni izrazi, zlasti na področju spletne komunikacije (prevzeti navadno iz angleščine) označujejo navadno z oznako *pogovorno*, saj so znani širši skupini uporabnikov, čeprav se uporabljajo tudi v mladostniškem slengu. Pogovorno je torej širša oznaka, ki vključuje tudi izhodiščni sleng, ki se je prek splošnejše rabe (t. i. splošni sleng) razširil v pogovorno rabo. Za oznako *slengovsko* mora biti raba vezana na razmeroma manjšo skupino uporabnikov, zlasti mladostnikov, ki je le slabo oz. slabše poznana tudi drugim.

Tipični aktualni slengizmi bi lahko bili *domačica* (domača marihuana), *sorči* (oprosti), *kulči* (v redu, dobro), *superca* (odlično), *miskam te* (pogrešam te), *top šit* (zabaven, odličen), *žvrčiti* (pozvoniti, poklicati), *ni panike* (brez skrbi, ni treba skrbeti).

Tudi *gaserji*, *limke* (in nekoliko zgodnejši) *čapci* so v zadnjih letih popularni izrazi oz. poimenovanja. Ravno **zaradi narodnostne mešanosti pri nas** je logično, da so v jeziku mladih prisotni tudi srbski, hrvaški in bošnjaški jezikovni elementi.

1.1.1 Vrste slengov

Glede na to, da je od prve zaznave in opisa slenga kot posebne jezikovne rabe v slovenščini minilo že dobrih 60 let, se je v teh desetletjih izoblikovalo več vrst t. i. generacijskega slenga. V širšem smislu lahko različno slengovsko rabo obravnavamo celo na ravni pokrajinskih govorov, tu izstopa zlasti fonetično-morfološka razlikovalnost po pokrajinah (Dagmar Sekotová, 2011).

Informativno razvojno po V. Gjurinu (1974) povzemamo podrobnejšo delitev tudi na:

– **družinski sleng**: navadno ne prekorači mej družinsko-rodbinskega kroga, se pa utegne prenesti v naslednje generacije;

– **otroški sleng**: je sporen; otroško jezikovno ustvarjanje najbrž ne raste predvsem iz »slengovskih nagibov«; nekaj slenga otroci prevzamejo od starejših vrstnikov, omembe vredne so še brezsmiselne zmerljivke in zafrkljivke, pri katerih je kot oporna shema pogosta rima, npr. *Reci kladu – Tvoj oče je v skret padu*. eSSKJ ima otroški govor označen že kot posebno socialno zvrst;

– **mladostniški sleng**: slengtovorna energija se začne sproščati zlasti v najstniških letih, zato lahko ločimo podvrste slenga: najstniški oz. dijaški sleng, študentski sleng, in še sleng pouličnih združb ali tolp.

V kontekstu zgoraj naštetih slengov je bila v zadnjih desetletjih s popisom njihovega besedja zabeležena npr. slengovska govornica osnovnošolcev (Korošec, Strgar 2019), kot je vidno v spodnjem odlomku:

To je sam shit....;(; shit, zdj bom mogla pa resno v to. Razmišlja o the best vikendu; Ok, the best, komej čakam!! Jagode so kul :) razn jagodnega soka :P; O kul, se lahk greva skup borit;), Se ti kmalu javim, da se dobiva na pijački, OK? Ugotavljam, da je b'la to res top služba; zjutri je top če lahko ostaneš u postli in se crklaš.

1.1.2 Leksikalne (besedotvorne in pomenotvorne) značilnosti slenga

Pri slengovski leksiki je še posebej **poudarjena tvorbeno nepredvidljivost**, ki je zato lahko tudi besedotvorno nesistemska, in pa zlasti prevzetost sestavin ali celote.²

Iz *Sprotnega slovarja* navajamo nekaj primerov za besedotvorne tipe:

Pričakovano najpogostejša in tudi običajna je (lahko večstopenjska) **izpe-ljava** (bestička, fejmička, glupača; folovati, ghostati, ghostniti, hangati, tvitati/tvitniti ipd.); pri glagolih je najpogostejša pripona *-a-*, taki glagoli pa so pogosto dvovidski.

Sledi nekoliko manj pogosto **zlaganje oz. afiksoidne tvorjenke** (fotošop, kontrolfrik, brain freze ipd.).

Pri glagolih je podobno kot v sorodnih slovanskih jezikih dobro zaznavno **sestavljanje** (napsihirati, nabilдати, polajkati, sklenslati); najpogostejša predpon-ska obrazila, ki spreminjajo zlasti vid iz nedovršnega v dovršni, manj pa pomen, so predvsem *z-/s-*, *po-* in *na-*.

² Zlasti za jezko(slo)vno analizo je pomenljiva tudi vsaj približna besednovrstna zastopnost slengovske leksike. Po zadnjih tovrstnih raziskavah (Sekotová 2011) naj bi največji delež slengizmov/žargonizmov imeli samostalniki (40,9 %), sledijo jim glagoli (22 %) in pridevniki (16,3 %). Preostalih 20,8 % si po manj kot 10-odstotnih deležih delijo prislovi, medmeti, zaimki; manj kot en odstotek je veznikov ter členkov.

Primer manj systemskega tvorjenja neposredno iz govora je *sklapljanje* (majkemi, miljavžent < milijon + tavžent); pojavlja pa se tudi *krnitev* (zih < zihher, alko < alkohol).

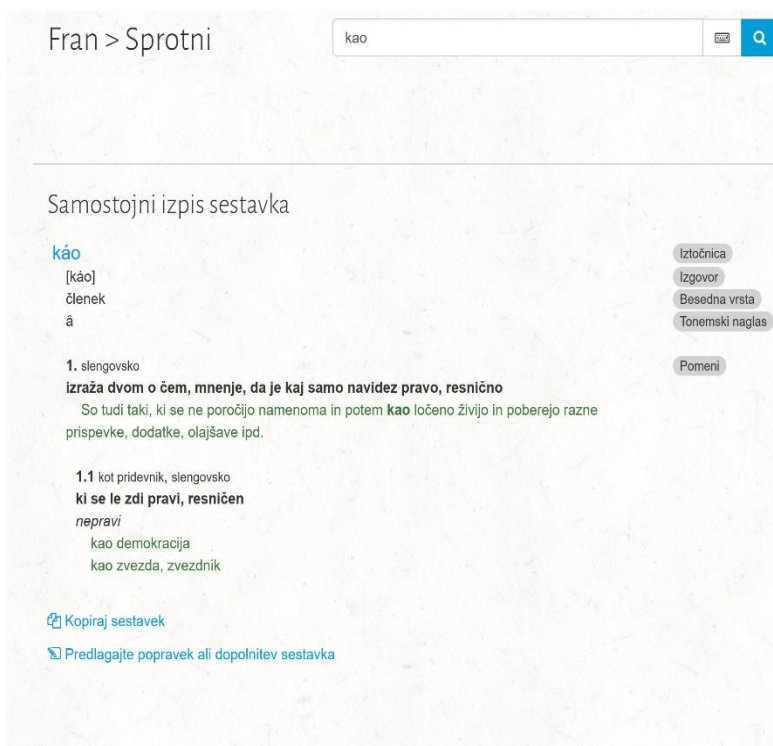
S pomenotvornega vidika so prisotni tako *polni pomenski prevzemi* (glede na izhodiščni jezik, navadno angleščino, se pomeni ob prevzemu in v podmačenem zapisu bolj ali manj ohranijo, npr. bajk, džabe, ghosting, inbox, kaps) kot tudi prevzemi *s pomenskimi dopolnitvami* glede na pomen v izhodiščnem jeziku, npr. gurati, kao.

The screenshot shows a dictionary entry for the word "džabe". At the top, there is a search bar containing "džabe" and a navigation path "Fran > Sprotni". The main heading is "Samostojni izpis sestavka". The entry for "džabe" is listed as a privednik (adjective) with the phonetic transcription [džábe] and the letter "ä". To the right of the entry are several interactive buttons: "Iztočnica", "Izgovor", "Besedna vrsta", "Tonemski naglas", "Oblike", "Pomeni", and "Frazelogija". The entry is divided into two numbered sections:

1. slengovsko
ki je zelo poceni, zastonj, brezplačen
Karta je bila **džabe**.
2. slengovsko
ki je zaman, nepotreben, odveč
Volitve so itak **džabe**, le zapravljanje denarja davkoplačevalcev.

Below these sections, there is a sub-entry for "za džabe" (slengovsko) with the definition "zastonj, zaman" and two example sentences: "Jedli in pili so **za džabe**." and "Ne bo se sekiral **za džabe**." At the bottom of the page, there are two utility links: "Kopiraj sestavek" and "Predlagajte popravek ali dopolnitev sestavka".

Slika 4: polni pomenski prevzem pri *džabe*

Slika 5: delni pomenski prevzem z dopolnitvami pri *kao*

Redkejši so **prehodi iz leksikalnih pomenov v frazemske pomene**: *ne imeti (niti) za burek / ne imeti za pet dek/dkg zenfa, strgati se s ketne, še pa još* ipd.

Konverzije. Nekatero tabuirano besede, ki so prvotno samostalniki, v mladostniškem in splošnem slengu prehajajo v medmete, npr. *kurc, jebi ga, mater*. Že V. Gjurin (1974) navaja nekaj primerov splošnega slenga, ki so do danes že povsem prešli v pogovorno rabo, npr. *blesav, brez veze, gužva, kifeljic, častiti, imeti svoje finte* ipd. V zadnjem času se slengizmi v vlogi medmeta ali členska, npr. *lol, wtf?* vključujejo v različne tipe tudi javnega komuniciranja.

Prevladujoč vpliv angleščine. Kot že omenjeno in vidno iz zgledov, je za današnjo spletno komunikacijo mladih na sploh značilen velik vpliv (zlasti ameriške) angleščine. Pojavljajo se prvine ameriškega slenga, npr. *yo, what's up*, okrajšani spletni slengizmi, npr. *brb = be right back, lol = laughing out loud, rofl = rolling on the floor laughing, l8r = later, ftw = for the win, tyt = take your time, afaik = as far as I know, cya = see ya*.

Na spletnih socialnih omrežjih, kot sta npr. Facebook ali Twitter, se med sabo povezujejo mladi iz podobnih okolij in s podobnimi interesi, po drugi stra-

ni pa jim medmrežje s svojo funkcijo širše dostopnosti nudi možnost povezovanja z osebami po vsem svetu. Slednjemu služi angleščina kot globalni jezik.

1.2 Sleng v interakciji/križanju s socialnimi in funkcijskimi zvrstmi

Prvine pokrajinske leksike, ki jih mladi uporabljajo v sporočanju, so lahko rabljene ironično, lahko pa je njihov namen unikatnost, zanimivost izražanja in ekspresivnost, kar je tudi lastnost slengizmov. Opazni so zlasti primorski, npr. *pomidori*, *pej*, *wada*, *gorku*, in štajerski izrazi, npr. *(za)toto* (*vročino*).

Podobno je pri sposojanju **iz knjižnega standardnega jezika**, kjer je zborna izrazje v mladostniškem slengu kontekstualno rabljeno ironično, npr. *Spoštovana gospa, a greva dons žurat?* – kar deluje nekoliko nenavadno, služi pa svojemu namenu, tj. izvirnosti.

Potruje se tudi ugotovitev V. Gjurina (1974: 68), da se ob slengovskem izražanju pojavljajo nižjepogovorne besede oz. barbarizmi (v slovenščino so prevzeti pretežno iz nemščine). Ti izvorno niso slengizmi, vendar se v slengovskem kontekstu uporabljajo zlasti zaradi močnega predznaka neformalnosti.

Npr. *ših*t (Danes pa na *ših*t ... jao); *caj*t (A boš mela *caj*t dans za kosilo?); *plac* (Gre kdo v sredo v lj. pa ma 2 *placa*?); *laufati* (Uuuu, je pasalo *laufat*); *s-lpucati* 'o-/čistiti' (XY Gre *spucat* avto); *nucati* (To bi zihr ful *nucal*); *štimati* (Dej lahko, k itak se mi danes ne da *štimat* potovalke); *hecati se* (Ne *se hecat*, js sm glih s sprehoda pršu, čist trd od straha!); *probat*i (Moraš *probat*!); *šparati* (Ni dnara, pa je treba *šparat*); *švercati* (Bom probala kakšnega za vas domov *prešvercat*...); *flaša* (Kaj češ dajat, če maš sam eno *flašo*); *žleht* (Babe so *žleht*!); *feh*tati (Sam auto morm še nekaj *nafehtat*); *furati* (Se vidimo, grem *furat* zaj); *musklfibr* 'krči, bolečine v mišicah po treningu' (XY je imel odlično smuko za vikend, dans pa *musklfibr*).

1.2.1 Sleng v publicistiki

Trenutno stanje slovenskih korpusov je tako, da največji korpus Gigafida zaradi svoje besedilnozvrstne sestave predstavlja zlasti stanje v (oglaševalski) publicistiki; njen delež je čez 70 %, všteti spletna besedila pa celo čez 90 % (prim. Krvina, Petric Žižić 2024). Čeprav takšen korpus ni in ne more biti referenčen za vsesplošni pomenski opis, pa predstavlja razmeroma dober vir zlasti za splošni sleng. Publicistika zaradi okrepitve vplivajske vloge po tovrstnem besedju iz splošnega slenga namreč zelo rada posega, ker to prispeva k privlačnosti in povečuje potencialno prodajnost. Slengovske metafore so prvenstveno drzne metafore – in s pomočjo publicistične rabe postanejo modne in popularne, npr. na področju besedil o računalniških igrah: *bildanje lika* (*Špil zahteva ure in ure vztrajnega bildanja stopenj*), *nabildati lik* (*V mreži je kakih 50 vozlišč manj, kar ni kul, če ste želeli kar najbolj nabildati like*), *dirkačina*, *streljačina*.

Fran > Sprotni

Samostojni izpis sestavka

[Pomen](#) [Stalne zveze](#) [Frazeologija](#) [Oblike](#) [Etimologija](#) [Predlagaj ustreznico](#)

bıldati Vnos: 2016
nedovršni glagol
 IZGOVOR: [bıldati] [i]

Pomen

1. pogovorno
pridobivati mišično maso z načrtno telesno vadbo in beljakovinsko bogato prehrano
 Pojdi na fitness, začni **bıldati**, da se bodo videli obrisi mišic.

1.1 pogovorno
s takim pridobivanjem kaj krečiti, razvijati
 Že osem let obiskuje fitness, v katerem **bilda** svoje mišice.

2. pogovorno, ekspresivno
načrtno krečiti, razvijati kaj
 Fantje so samozadostno balansirali na obrobju glasbenega dogajanja, **bıldali** značaj in loščili kult do te mere, da so jih vzljubili.

2.1 zlasti v publicističnih besedilih s področja računalništva
razvijati, nadgrajevati, zlasti v računalniških igrah
 Odzivnost naših likov je odlična (lastnosti **bildamo** z vlaganjem izkušenskih točk).

Slika 6: *bıldati* kot primer rabe izhodiščnega slenga v publicistiki

Fran > Sprotni

Samostojni izpis sestavka

[Pomen](#) [Stalne zveze](#) [Frazeologija](#) [Oblike](#) [Etimologija](#) [Predlagaj ustreznico](#)

nabıldati Vnos: 2016
dovršni glagol
 IZGOVOR: [nabıldati] [i]

Pomen

1. pogovorno
pridobiti mišično maso z načrtno telesno vadbo in beljakovinsko bogato prehrano
 Za film se je moral hitro **nabildati**, potem ko je izgubil siabih 30 kg.

1.1 pogovorno
s takim pridobivanjem kaj okrečiti, razviti
 Težko in dolgo litoželezno zadevo vihti s svojimi mišičastimi rokami, ki si jih je **nabildal** na rednih seansah fitnesa.

2. pogovorno, ekspresivno
načrtno okrečiti, razviti kaj
 Obrambna drža se je v teh pasmah vzgojila v tisočletjih, ljudje pa so jih še dodatno **nabildali**. Pomemben del programa vsakega avtokratskega sistema je tudi, da otroke **nabilda** z ideologijo, na podlagi katere vzgoji vojake svojega sistema.

2.1 zlasti v publicističnih besedilih s področja računalništva
razviti, nadgraditi sploh, zlasti v računalniških igrah
 V mreži je kakih petdeset vozlišč manj, kar ni kul, če ste želeli kar najbolj **nabildati** like.

Slika 7: *nabildati* kot primer rabe izhodiščnega slenga v publicistiki

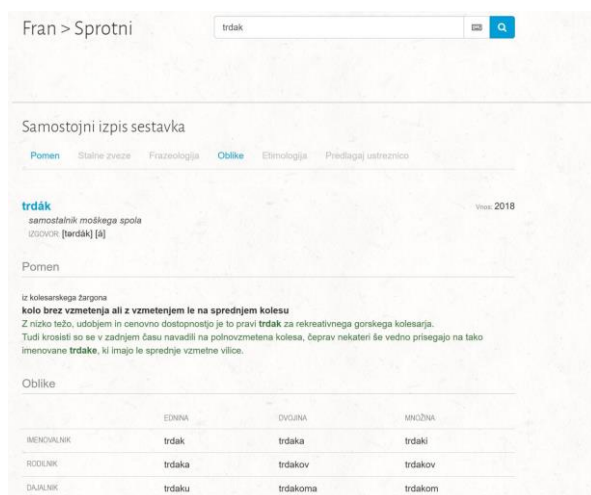
Značilnosti slenga, ki se zaradi namernega povečanja vplivajske vloge rade uporabljajo tudi v publicistiki, so: aktualizacija, duhovičenje, ironija, vulgarizacija. In podobno so o vplivu publicistike na popularizacijo tovrstne leksike (že takrat tudi v povezavi s tržnimi strategijami) ugotavljali že pred desetletji (Gjurin 1974).

1.2.2 Slengizmi in žargonizmi

Pri slengovski leksiki so obojestransko aktivno prosti tudi prehodi iz žargona v sleng in obratno (žargonski slengizmi in slengovski žargonizmi). Ta pojav je še posebej intenziven v t. i. **spletnen slengu** znotraj pogovornih zapisov na družbenih omrežjih, zlasti Facebook in različni forumi za mlade (Rolih 2017).³

Na področju širše pogovornosti je včasih težko razločevati med slengizmi in žargonizmi zlasti zaradi rednega mešanja družbene in poklicne vloge, in hkrati njihovega pogostega skupnega pojavljanja v publicističnih besedilih. Iz kolesarskega žargona, ki je nadpovprečno zastopan v publicistiki, lahko damo mejne primere kot so npr. *fixie*, *fully*, *makadamkar*, *trdak*, iz širšega športnega žargona so *bodiček*, *premierligaš*, *šnorkel*, *okrepna postaja*.

Najdejo se tudi izrazi iz gradbeniškega žargona, ki jih širi in s tem popularizira črna kronika, npr. *pajser* v *vlomilec s pajserjem*.

Slika 8: *trdak* kot primer slengovskega žargonizma

³ D. Crystal (2001: 17) za tipično spletno govorico uporablja izraz »Netspeak« (tudi »Weblish«, »Internet Language«, »Cyberspeak«, »Computer Mediated Communication« (CMC) itd.), ki označuje interaktivne in dialoške elemente v spletnem jeziku in jezikovne izbire, ki nastanejo zaradi zavedanja prisotnosti občinstva.

2. Komentar trenutnega jezikovnega stanja s perspektive slengovske leksike

Sleng se kot socialna zvrst slovenščine razvija že vsaj šest desetletij, zato ga zelo težko opredelimo enoznačno. Skozi desetletja je razvil več različic, zlasti generacijskih. To pomeni, da so mnogi izrazi, ki so jih starejše generacije poznale kot slengovske, do danes iz takratnega mladostniškega slenga preko prehodne stopnje širše (več generacijam) znanega splošnega slenga prešli v splošno pogovorno rabo.

Publicistika pa kot najširša funkcijska zvrst zelo rada posega po atraktivnem besedju iz pogovornega oz. tudi kar slengovskega govora. Ker pa je hkrati večinsko oz. pretežno zastopana tudi v osrednjem korpusu, lahko postaja ta referenčni vir za prikaz celo splošnosporazumevalne rabe, ki vključuje tudi splošni sleng.

3. Za sklep

Govorica mladih je povezana z alter govorico, ki jo lahko enačimo v slengom. Sleng je v slovenščini spremljan že zadnjih šestdeset let. To daje možnost, da na eni strani lahko spremljamo vlogo slenga skozi različne generacije mladih – mladi sčasoma postajajo starejši, s čimer nekateri slengizmi lahko prehajajo v splošno večgeneracijsko rabo, zato lahko po drugi strani ugotavljamo, v kateri socialni zvrsti se nekdanji slengizmi uporabljajo danes. Tako so se nekateri nekdanji mladostniški slengizmi skozi desetletja rabe ustalili in sčasoma postali sestavina pogovorne splošnosporazumevalne slovenščine.

Celotni dosedanji razvoj slenga nam hkrati omogoča tudi prepoznavanje današnjih (mladostniških in splošnejših) slengizmov. Slengizmi so pogosto tako tvorbeno kot glasovno-pisno zaznamovani, pomenje vsakega slengizma pa se razkriva in dokončno izoblikuje šele v ustreznih jezikovnih situacijah in kontekstih. Pri tem je treba upoštevati, da so pogosti in obojestransko aktivni tudi prehodi iz žargona v sleng in obratno. Po drugi strani sleng zaradi njegove čustvene zaznamovanosti za krepitev vplivanjske funkcije (tudi v smislu tržnih strategij) rada uporablja publicistika, ki jo marsikateri današnji neuravnoteženi korpus, kot je npr. slovenski Gigafida, vsebuje v izjemno veliki meri.

Skratka, tudi slengovska leksika prispeva k aktualni živosti jezika, še posebno tista, ki se ohrani, ustrezno besedotvorno ustali in pomenotvorno širi. Tudi tovrstno sproti nastajajoče besedje se v slovenščini beleži in leksikografsko opisuje v *Sprotnem slovarju slovenskega jezika* (v e-verziji na spletišču Fran).

LITERATURA

- Crystal, David 2001. *Language and Internet*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Gjurin, Velimir 1974. Interesne govornice sleng, žargon, argo. *Slavistična revija*, 22/1, 65–81.
- Krvina, Domen 2014–. *Sprotni slovar slovenskega jezika 2014–*, [www.fran.si] dostop 18. 12. 2023.
- Krvina, Domen, Špela Petric Žižić, 2024–: The relation between the composition of corpora (genre balance and representativeness) and their reliability in compiling general explanatory dictionary. *Slovenski jezik / Slovene Linguistic Studies*. [V tisku]
- Korošec, Klara, Lara Strgar 2019. *Slengizmi med osmo- in devetošolci*. Vojnik, Celje: OŠ Vojnik.
- Rolih, Maša 2017. *Sleng in pogovorni jezik v spletni komunikaciji*. Doktorska disertacija. Koper: Univerza na Primorskem. 262 str.
<https://share.upr.si/fhs/PUBLIC/doktorske/Rolih-Masa.pdf>,
<https://repozitorij.upr.si/IzpisGradiva.php?id=12723>,
<http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-LGIKXJED>.
- Sekotová, Dagmar 2011. *Jezik mladih na sodobnih socialnih omrežjih z vidika socialnozvrstne analize*. Diplomsko delo. Diplomsko delo. Brno: Ústav slavistiky, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity.

VIRI

- Korpus Gigafida 2.0. <https://viri.cjvt.si/gigafida/>, dostop 18. 12. 2023.
- Korpus Trendi: <https://www.clarin.si/ske/#dashboard?corpname=trendi>, dostop 18. 12. 2023.
- Razvezani jezik: prosti slovar žive slovenščine: [Najnovejša gesla - Razvezani Jezik](#), dostop 18. 12. 2023.

Domen Krvina

Institut za slovenački jezik Frana Ramovša
ZRC SAZU, Ljubljana

Andreja Žele

Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani
Institut za slovenački jezik Frana Ramovša
ZRC SAZU, Ljubljana

O NEOLOGIZMIMA U SLOVENAČKOM JEZIKU: OPŠTA UPOTREBA JEZIKA SA AKCENTOM NA UPOTREBI MLADIH

S a ž e t a k

Jezik mladih je povezan sa alternativnim jezikom i slengom. U slovenačkom jeziku sleng se zapisuje poslednjih šezdesetak godina, što omogućava njegovo praćenje u jeziku različitih generacija i prelaska u višegeneracijsku upotrebu, jer mladi vremenom postaju stariji. Nekadašnji slengizmi mladih su se vremenom ustalili, koriste se u marketingu, publicistici i postali su deo razgovornog slovenačkog jezika. Slengizmi često imaju prepoznatljiva tvorbeno i glasovno-pisano obeležja, a značenje svakog slengizma razotkriva se i ispoljava tek u odgovarajućim jezičkim situacijama i kontekstima. Česti su i prelasci reči iz žargona u sleng i obratno. Slengovska leksika zastupljena je i u korpusima slovenačkog jezika, glavni izvor radu predstavlja *Sprotni slovar slovenskega jezika* dostupan na veb-sajtu „Fran Slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU“.

Ključne reči: slengizmi, žargonizmi, razgovorni jezik, rečnici, (ne)referentni korpusi.